

Criteria

Sector

- vmbo
- havo / vwo
- mbo
- ho

Thema

- Visie, beleid en kwaliteit
- LOB-leeromgeving
- LOB-programma
- Studiekeuze/ studiesucces
- Loopbaangesprek
- Doorstromen
- Arbeidsmarktinformatie
- LOB-documenten
- Ouderbetrokkenheid
- Professionalisering
- Samenwerking
- Kansengelijkheid

Jaartal

- > 2020
- 2015 - 2020
- < 2015

Soort publicatie

- Proefschrift
- Inaugurale rede/ lectorale rede
- Onderzoeksrapport
- Samenvatting onderzoeksrapport
- Artikel

ALGEMENE GEGEVENS

Titel	Kwaliteit van reflectie. Onderzoek naar de kwaliteit van SLB programma's en reflectieprocessen van studenten.
Auteurs	Mittendorff, K., Donk, S.van der & Gellevij, M.
Hyperlink volledig onderzoek	http://www.mittendorffonderwijsadvies.nl/wp-content/uploads/2011/10/Definitief-rapport-Kwaliteit-van-reflectie-en-SLB.pdf

SAMENVATTING

Samenvatting van het onderzoek

Veel scholen in Nederland, waaronder ook Saxion Hogescholen, zijn actief bezig met het uitvoeren van studieloopbaanbegeleiding als onderdeel van competentiegericht onderwijs. Deze ontwikkeling is (onder andere) gebaseerd op de problematiek van het voortijdig schoolverlaten, veelvuldig switchen van opleiding en het gebrek aan motivatie van studenten. Het idee is dat studenten door studieloopbaanbegeleiding leren reflecteren op hun persoonlijke ambities en motieven, daardoor bewustere keuzes kunnen maken voor hun toekomst, en zelf acties ondernemen met betrekking tot het vormgeven van de eigen ontwikkeling op het gebied van school en loopbaan. Bij het realiseren van studieloopbaanbegeleiding hanteren scholen veelal een integrale aanpak: bijna alle docenten krijgen een extra taak om studenten te begeleiden bij hun loopbaanontwikkeling en er wordt volop gebruik gemaakt van instrumenten zoals het portfolio en persoonlijk ontwikkelingsplan (pop) en activiteiten zoals loopbaangesprekken tussen docent (loopbaanbegeleider) en student.

Een van de belangrijkste thema's die centraal staat binnen de integrale loopbaanbegeleiding is reflectie. Reflecteren is de laatste tijd in hoog tempo een hype geworden en in onderwijsland wordt reflectie soms gezien als het wondermiddel voor alle problemen. Alom wordt het vermogen tot reflectie gezien als belangrijk leerdoel voor studenten (Kinkhorst, 2010). Door te reflecteren op het eigen leren zouden studenten meer gemotiveerd moeten worden voor hun eigen leerproces of persoonlijke ontwikkeling en meer zelfsturend gedrag gaan vertonen. Door te reflecteren op de persoonlijkheid en eigen kwaliteiten zou meer begrip worden gecreëerd over de eigen motieven en ambities, studiekeuzes beter worden gemaakt en de studie-uitval

LOB ONDERZOEK

verminderen. Helaas worden deze beoogde doelen nog niet altijd behaald. Uit een aantal onderzoeken blijkt dat studenten een hekel hebben aan reflecteren en het slechts uitvoeren omdat het 'moet' (zie bijv. Mittendorff, Jochems, Meijers & den Brok, 2008; Meijers, Kuijpers & Winters, 2010). Studenten worden vrijwel vanaf de eerste dag dat zij aan hun studie beginnen op velerlei manieren verplicht tot reflectie en weten daarbij niet goed wat reflecteren precies inhoudt, aldus Zijlstra & Meijers (2006). Veel studenten leggen bij reflecteren niet de verbinding met zichzelf, terwijl onderwijsactiviteiten die geassocieerd worden met reflecteren niet serieus genomen worden en ervaren worden als een verplicht nummer en er sprake is van 'reflectiemoeheid' (Kinkhorst, 2010). Luken (2010) geeft daarbij nog aan dat reflecteren zelfs negatieve gevolgen kan hebben, zoals piekeren of depressie. Er wordt vaak uitgegaan van de veronderstelling dat leerlingen/studenten al kunnen reflecteren, of het wel zullen leren door het gewoon (zelfstandig) te doen (Mittendorff, et al., 2008). Zelfstandig reflecteren is echter voor veel studenten - en zelfs voor veel docenten - nog heel erg moeilijk. Hieruit kunnen we concluderen dat we niet per se minder maar wel beter moeten reflecteren en dat we studenten en docenten daarbij beter zouden moeten begeleiden. Dit betekent echter dat we eerst inzicht moeten krijgen in effectieve reflectie. Wanneer is reflecteren zinvol? Als het tot bepaalde uitkomsten leidt? Welke denkprocessen zijn van belang om die uitkomsten te realiseren? Welke randvoorwaarden dragen bij aan zinvolle reflectie? En wat is de rol van de docent? In het onderwijs hebben we het zo vaak over het belang van reflectie, maar er is nog geen duidelijke omschrijving voorhanden wat we er precies mee willen, mee bedoelen, en vooral welk soort reflectie nu echt effectief is als het gaat om loopbaanleren.

TRANSFER

Wat kun je uit het onderzoek meenemen naar de LOB-praktijk?

Dit onderzoek biedt inzicht in de wijze waarop SLB in de praktijk van een aantal hbo opleidingen is vormgegeven en de wijze waarop reflectie daarbinnen een plek heeft. Het geeft naast inzicht in de praktijk en hoe dat eruitziet ook concrete handvatten t.a.v. wat werkt en wat niet werkt: wat bijvoorbeeld voor reflecteren van belang is, zodat een opleiding dit echt zinvol en effectief kan inzetten.